

23

2ER

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΡΟΣΑΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΔΡΟΥ

1670—1710

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Handwritten signatures and blue stamp: ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΘΥΧΑΣ

ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ
ΤΥΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΦΡΕΡΗ

1924

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΡΟΣΑΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΔΡΟΥ

1670—1710

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ
ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΦΡΕΡΗ

—
1924

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἰγνάτιος Ρόσας
ὁ τελευταῖος Φράγκος ἐπίσκοπος Ἄνδρου.
1670—1710.

Ὁ Μιχαὴλ Λέκιεν καταλέγων ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἱεράρχαις Ἄνδρου τὸν Ἰγνάτιον Ρόσαν σημειοῦται περὶ αὐτοῦ τάδε: «Innocentio papa XI Ignatium Rocha Romæ in collegio Græcorum sacris literis eruditus Andri episcopus est designatus. Urban Cerrì de Romanæ eccles. per universum orbem statu»¹ ἀλλὰ ὁ Ἰγνάτιος οὔτε ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ ἐλληνικῷ δῆθεν κολλεγίῳ, οὔτε Ἑλλήν ἀρχιεπίσκοπος Ἄνδρου ἐγένετο. Ὁ Ἰγνάτιος ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ κολλεγίῳ τῆς προπαγάνδας καὶ ἐγένετο Φράγκος ἐπίσκοπος Ἄνδρου κατὰ σημείωμα τόδε: «Andro è un' isola che gira 105 miglia vicino a Negraponte, vi sono pochi catholici; e l'anno passato (1670) ne fu dalla congregazione eletto vescovo don Ignatio Rosa, già alunno di questo collegio; ma appena arrivato là, ha cominciato a dolersi non potersi vivere, e che non gli basta la provisione di scudi 60 annui assegnatili dalla congregazione; onde si attende la relatione del visitatore per provvederlo, tanto più che hultimamente si è havuto avviso che sia stato fatto schiavo da' corsari di Barbaria, e liberato con molti denari».²

Ὁ Ἰγνάτιος Ρόσας, ἀνὴρ Νάξιος, ἐδιδάχθη, ὡς προεῖπον, ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ κολλεγίῳ τῆς προπαγάνδας καὶ ὑπὸ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ ἐνδεκάτου ἔτει 1670 προήχθη εἰς τὴν φραγκικὴν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, ἧς ἐγένετο ὁ τελευταῖος ἱεράρχης. Ὁ

1. Michaelis Le Quien Oriens christianus in quator patriarchatus digestus, (Parisiis, 1740, in f°), tom. II, col. 944. Το βιβλίον τοῦ «Urban Cerrì De Romanæ eccles. per universum orbem statu», ἐξ οὗ ὁ Λέκιεν διηγείται τὰ κατὰ τὸν Ἰγνάτιον Ρόσαν οὐδαμῶς εἶδον.

2. Relatione dello stato della missione nella Grecia,

Ἰωσήφ Τουρνεφόρτιος ἐγνώρισε τὸν Ἰγνάτιον κατὰ τὴν ἀνά τὰς νήσους ὁδοιπορίαν αὐτοῦ ἔτει 1700, σημειοῦται δὲ ὅτι ὁ Ἰγνάτιος ἦν ἀνὴρ πνευματώδης, ἐν ᾧ δὲ μετέβαινε ποτε ἀπὸ Ἄνδρου εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Νάξον μετὰ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὑπὸ πειρατῶν Τούρκων, ἐληστεύθη, ἐδάρη καὶ καθήρχθη ἐν γαλλέρα, ἠλευθερώθη δὲ ἀφοῦ ἀπότισε πεντακόσια γρόσσια, ἡ πρόσοδος αὐτοῦ, ἀνά πᾶν ἔτος, ἦν τριακόσια γρόσσια,¹ ἐξ ὧν τὰ ἐξήκοντα ἀπέτιεν ἡ προπαγάνδα. Ὁ Τουρνεφόρτιος καίτοι ἔμαθεν ἐν Ἄνδρῳ τὰ κατὰ τὸν Ἰγνάτιον οὐδὲν ὁμῶς σημειοῦται περὶ αὐτοῦ.

Ἐτει 1678, μηνὸς Ἰανουαρίου τετάρτη, ὁ Ἰγνάτιος Ρόσας ἢ Τριαντάφυλλος, ὡς καλεῖται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν καπουκίνων, ἐξ Ἄνδρου μετέβη εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Νάξον καὶ τὴν ἐνάτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς συμμετέσχεν εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἀγίας ὧρεας.² Ὁ Ἰγνάτιος διεφέρετο ἐν Ἄνδρῳ μετὰ τῶν ἐν τῇ νήσῳ μοναχῶν καπουκίνων διαμεισθητῶν τὸν οἶκον, καὶ τὸν κῆπον τὸν ἀνήκοντα τοῖς καπουκίνοις, ἐπέτυχε δὲ παρὰ τοῦ ναυάρχου τῶν Βενετῶν Ἀντωνίου Ζένου τὴν ἐκδόσιν διαταχτικοῦ γράμματος δι' οὗ ἐβεβαιοῦντο αὐτῷ τὰ ἀμφισβητούμενα, τούτου ἕνεκα ἔτει 1695 οἱ ἐν Ἄνδρῳ καπουκίνοι ἀπέστειλαν εἰς τὸν ἐν Χίῳ παραμένοντα τότε ναύαρχον τῶν Βενετῶν Ἀντωνιον Ζένον τὸν μοναχὸν Πολύκαρπον περὶ τῆς ἀποστελῆς ταύτης ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἐν Νάξῳ μοναχῶν καπουκίνων σημειοῦται τόδε: «Πολύκαρπος ὁ ἐξ Ἀββεβίλης ἀφίκετο ἐξ Ἄνδρου διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐν τῇ νήσῳ μοναστηρίου, ἐν ᾗ οἱ καπουκίνοι ἐδιώκοντο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἰγνατίου Ρόσα, ὃς ἐπέτυχεν κρύφα διαταγὴν τοῦ ναυάρχου κατ' αὐτῶν, οὗ ἕνεκα ὁ ρηθεὶς Πολύκαρπος ἀφίκετο εἰς Χίον πρὸς ἀκύρωσιν τῆς διαταγῆς»³ ἀλλὰ καὶ ὅτε ὁ Ἰγνάτιος ἀπώλεσε τὸν ἐπισκο-

1. Joseph Pitton de Tournefort Relation d'un voyage du Levant (Amsterdam, 1718, in 8°), tom. I, p. 114.

2. Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων, (ἐν Ἑρμοπόλει, 1922, εἰς 8ον), σελ. 93.

3. Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων, σελ. 105—106.

πικόν θρόνον τῆς Ἀνδρου ἐξηκολούθη ἀμφισβητῶν τόν τε οἶκον καί τόν κῆπον τῶν ἐν Ἀνδρῶ καπουκίνων, ἀλλά οὗτοι διὰ τῆς ἐν Ρώμῃ προπαγάνδας ἀνεκτήσαντο τὰ αὐτοῖς ἀνήκοντα, ἠναγκάσθη δὲ ὁ Ἰγνάτιος ἔτει 1709, μηνὸς ἰανουαρίου δεκάτῃ, νὰ παραιτήσῃται τὰς ἀντιποιήσεις αὐτοῦ· ἀνεκτῆσαν μὲν οἱ καπουκίνοι τὰ αὐτοῖς ἀνήκοντα, ἀλλὰ παλίμβουλοι γεϊόμενοι ἐβεβαίωσαντο ὅτι τὰ κατὰ τῶν καπουκίνων ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου διαπραχθέντα ἦσαν συκοφανταίαι καὶ ψεύδη.

Ὁ Ἰγνάτιος ἔτει 1700 ἐπορεύθη εἰς Βενετιάν ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Νάξου καὶ Πάρου, ἧς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πέτρος Μάρτυρ Ἰουστινιανὸς ἐγκατέλιπε τὸν θρόνον μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Βενετῶν καὶ κατέφυγεν εἰς Τήνον, ἧς ἐγένετο ἱεράρχης, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Νάξου καὶ Πάρου προήχθη ὁ ἐπίσκοπος Σύρας Ἀντώνιος Ἰουστινιανός,¹ ὅς, ἔτει 1702 μηνὸς αὐγούστου τετάρτῃ ἐγένετο τοποτηρητὴς τῆς σχολασίας ἐπισκοπῆς Ἀνδρου.² Ὁ Ἰγνάτιος σχολαζούσης τῆς ἐπισκοπῆς Σύρας ἐγένετο ἐπιστολικὸς βικαρίος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1680, μηνὸς δεκεμβρίου ἑνῆς καὶ δεκάτῃ, μέχρι τοῦ ἔτους 1687, μηνὸς φεβρουαρίου ἑπτὰ καὶ δεκάτῃ· ὤφειλε δὲ νὰ διοικήσῃ τὴν ἐπισκοπὴν Σύρας κατὰ τὰς δοθείσας αὐτῷ ἐγγράφους διαταγὰς· ὁ Ἰγνάτιος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὤφκει ἐν Σύρα, μετέβαινεν δὲ εἰς Ἀνδρον μόνον πρὸς εἰσπραξίν τῶν προσόδων τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ· ἐπὶ τοῦ ὑπερῦρου τοῦ ἐν τῇ πόλει Σύρα ναοῦ τοῦ γενεσίου τῆς Παναγίας ἐπικαλουμένης «Κιουρᾶς τοῦ Κάρλου» κειμένης ἐν τῷ τμήματι τῆς πόλεως τῷ καλουμένῳ Σκαλί κεῖται ἐγκεχαραγμένη ἐπιγραφὴ ἣδε:

ILLVS AC RVS D.D. IGNATIVS

ROSA EP|I|SC|O|PVS

HAC DIVAE MARIAE
ANNO D|OMI|NI MDCLXXXVI

ANDR|ENSIS|
AEDEMAEDIFIC|ATIV|

1. Ἱστορικὰ σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων, σελ. 108.

2. Μιχαὴλ Ἰακώβου Μαρχόπου· Οἱ καπουκίνοι ἐν Νάξῳ, ἐν Ἀρμονίας, (ἐν Ἀθήναις, 1895, εἰς φύλλ.), ἔτει Α', σελ. 109—111.

Ὡς ἀποστολικὸς βικάριος τῆς φραγκικῆς ἐπισκοπῆς Σύρας ἐξέδωτο γράμμα ἀφοριστικὸν κατὰ τῶν παρανόμως βιούντων Μάρκου Δακρότζε καὶ Βιολέττας Πασχάλε.¹

Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ὁ Ἰγνάτιος περιεπλάκη μετὰ τῶν ἐν Σύρα μοναχῶν καπουκίνων, οὗ ἕνεκα ἐποιήσατο τὸν ναὸν αὐτῶν ἀργόν, ἀφώρισεν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν καὶ τοὺς γονεῖς τοὺς ἀποστέλλοντας τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον αὐτῶν· ἀλλὰ οἱ καπουκίνοι περιφρονήσαντες πάντα ταῦτα παρήκουσαν τὰς διαταγὰς τοῦ ἱεράρχου, ὥστε ἐξηνάγκασαν αὐτὸν τὸν μὲν μοναχὸν Μαρτζιάλε (*Merciale d'Amiens*) μισιονάριον ἀποστολικὸν καὶ πρῶην ἡγούμενον τῶν καπουκίνων νὰ ραπίσῃ διὰ τῶν τζάφων² αὐτοῦ, τὸν δὲ μοναχὸν Λαυρέντιον ἡγούμενον τῶν ἐν Σύρα καπουκίνων (1687—1688) νὰ ραπίσῃ αὐτῆ χειρὶ καὶ τὸν μοναχὸν Χερουβείμ (*Cherubin de Compiègne*), ὡς αὐθαδέστερον νὰ ραπίσῃ αὐτὸς τε καὶ οἱ τζάφοι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ποιήσωσι δ' αὐτὸν αἱματοκύρτον· ἀλλὰ οἱ μοναχοὶ καὶ πάλιν ἀντέστησαν καὶ διὰ γράμματός πρὸς τοὺς Συρίους κατήγγειλαν τὰ κατ' αὐτῶν ὀσπραχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ὡς ἄδικοι καὶ αὐθαίρετα ἐριδόμενοι εἰς τὰς ὑπὲρ αὐτῶν παπικὰς βούλλας, τὰς ὑπὲρ αὐτῶν προνομίας καὶ διατάξεις τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ ἐνδεκάτου παρέχοντος αὐτοῖς νὰ διδάσκωσιν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ τῷ σχολείῳ αὐτῶν, νὰ ἐξομολογῶσι, νὰ ἐπισκέπτωνται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ νὰ παρέχωσι τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς αὐτῶν βοηθείας εἰς τοὺς Συρίους, ἀποφαίνονται δὲ διὰ τοῦ εἰρημένου γράμματος ὅτι, πᾶν ὅ τι διεπράξατο κατ' αὐτῶν ὁ Ἰγνάτιος κατέστη ἀφ' ἑαυτοῦ ἀργὸς πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφωρισμένος, προέτρεπον δὲ τοὺς Συρίους νὰ μὴ ὑπακούωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐντελλόμενα ὡς ἀνυποτάκτου καὶ σχισματικοῦ καὶ καλοῦντος ἑαυτὸν πᾶπαν τῆς Σύρας.

1. Πατρίς ἡφημερίς πολιτικὴ καὶ ἐμπορικὴ, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1904, εἰς φύλλ.). ἔτει ΛΘ, ἀριθ. 1982.

2. Ἄγνωστος λέξις ἐμοί, εἶναι οἱ νῦν μπράβοι.

Τὰ κατὰ τῶν καπουκίνων ἔκτροπα γεγονότα διεπράξατο ὁ Ἰγνατίος κατὰ παρακολούθημα τῆς ἐκτροπῆς καὶ σκανδαλώδους διαγωγῆς τῶν μοναχῶν κατὰ διήγησιν τοῦ Φράγκου ἐπισκόπου Σύρας, ὡς ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτου Ἀντωνίου Ἰουστινιανοῦ, πρὸς τὴν προπαγάνδα, διηγείται δὲ τάδε: «καὶ ἐπειδὴ τινες τοῦ τάγματος (τῶν καπουκίνων) ἐκέλευσαν καὶ ἐνέδυσαν ὡς μοναχὰς νεάνιδας τρυφεράς ἡλικίας, μεταδόντες αὐταῖς καὶ τὰ αὐτῶν ὀνόματα, ἐπέτρεψαν αὐταῖς νὰ πλανῶνται ἐλευθέρως ἀνά τὸν τούτων ξενῶνα καὶ κῆπον, ἅμα δὲ κατώκισαν δύο ἐξ αὐτῶν ἐν οἰκίᾳ συναφεῖ πρὸς τὸν ξενῶνα αὐτῶν, ἧς τὸ παράθυρον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν αὐλὴν τῶν μοναχῶν, δι' οὗ αὐταὶ καταβιβάζουσι σπυρίδα ὅπως ἐφοδιασθῶσιν ἄρτον, οἶνον καὶ τὰ παρόμοια ἐπὶ σκανδάλῳ τῶν θεωμένων· ἔκρινα ἐπάναγκες νὰ ἐκπέμψω αὐτοῖς διαταγὰς, δι' ὧν ἀπαγορεύω ἅμα τὸ νὰ μετέρχωνται ἔργα προξένων, νὰ ἐχῶσι διαρκῶς ἀνυψωμένας σημαίας ἐπὶ τοῦ αὐτῶν μοναστηρίου, νὰ ἀνατρέφονται εἰς ἔργα λαϊκῶν ἀπάρονα τῶν μοναχικῶν ἀξιώματι καὶ ἀνδράσιν ἀφισωμένοις εἰς τὴν θείαν ὑπηρεσίαν καὶ λατρείαν»¹.

Τὰ κατὰ τῶν καπουκίνων γινόμενα ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ἐγένοντο γνωστὰ τῇ ἐν Ρώμῃ προπαγάνδᾳ, τούτου ἐνεκα ἀφηρέθη αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀποστολικοῦ βικαρίου ἔτει 1687 μηνὸς φεβρουαρίου ἑπτακαιδεκάτῃ, παρὰ τῆς προπαγάνδας, καὶ διετάχθη νὰ μεταβῆ εἰς Ἀνδρόν καὶ νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, διὰ δὲ τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν νὰ ἀπολογηθῆ ἑγγράφως.

Ὁ Ἀντώνιος Ἰουστινιανὸς Φράγκος ἐπίσκοπος Σύρας ἐν τῇ διηγῆσει αὐτοῦ πρὸς τὴν προπαγάνδα περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Ἀνδρῶ φραγκικῆς ἐκκλησίας ἔτει 1700, διηγείται τὰ κατὰ τὴν ἐν Ἀνδρῶ ἀρχιερατείαν τοῦ Ἰγνατίου ὡς ἑξῆς: «πρῶτον ὅτι οὗτος κατέλιπε τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν καὶ διέμενε τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους ἐν Σύρᾳ, ἐξαιρουμένου τοῦ χρό-

1. (Ἀντωνίου Ἰουστινιανοῦ) Relazione della visita di Sira, (ms, in f^o), f° 282 286.

νου τῆς συγκομιδῆς ὅπου ἐπορεύετο ὅπως συγκομίση καὶ πωλήσῃ· μεθ' ὃ ἐπανελάμβανε τὰς περιοδείας ἀνά διαφόρους νήσους· καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως περιέλθῃ πολλάκις εἰς αἰχμαλωσίαν· δεύτερον ὅτι οὐδέποτε ἐπεδειξάτο ζῆλον καὶ στοργὴν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν, ἣν κατ' οὐδένα τρόπον ἐφρόντιζε νὰ προαγάγῃ· τρίτον ὅτι ἐπὶ τινα ἔτη παρέλιπε νὰ ἀποτίσῃ τοὺς εἰθισμένους φόρους, οὗ ἕνεκα ἡ ἐκκλησία εὐρηται ὑπόλογος τετρακοσίων καὶ ἐπέκεινα ρεαλίων εἰς τοὺς Τούρκους, ὅθεν κινδυνεύουσι καὶ τὰ ἀκίνητα τῆς ἐπισκοπῆς νὰ δημοπρατηθῶσι καὶ ἀπαλλοτριωθῶσι· τέταρτον ὅτι σπανίως εὐρέθη ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτόν, διότι ἐνήργει καὶ ὑπεκίνει ταραχὰς πρὸς βλάβην τρίτων· πέμπτον ὅτι ἀπὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν, καθ' ἃ εἶναι ἐπίσκοπος οὐδέποτε ἐτέλεσε χρίσμα, οὐδὲ ἱεροπραξίαν εὐχαριστοῦσαν τοὺς ὑφ' αὐτῷ Φράγκους· ἕκτον ὅτι δὲν ἐτήρει τὴν προσήκουσαν εἰς ἱεραρχίαν εὐπρέπειαν, ἀλλ' ἐξευτελίζετο φονεύων ζῶα ἄλλοτε τοῦ ἐνός καὶ ἄλλοτε τοῦ ἄλλου, ὅσα τυγχάν εὐρίσκειν ἐντός τῶν αὐτοῦ ἀγρῶν, ἐξ οὗ ἀπέβαλε τὴν περὶ αὐτὸν ἀγαθὴν ὑπόληψιν· ἑβδομον ἐπιρροεπὴς εἰς χειροδικίας ἔτυπτε τοὺς καλλιεργητάς καὶ ἄλλους παντοίας τάξεως, ὅθεν συνέβη ἀγρότης ὅτε εἶδε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ δερομένην ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ διὰ λίθων, ἀφήρπασεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν πῖλον, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ καταφύγῃ εἰς σπήλαιον πρὸς μεγίστην θλιψιν τῶν ἐκεῖ Φράγκων καὶ κατὰ γελων τῶν σχισματικῶν· ὄγδοον ὅτι ἀφήρπασεν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας καὶ ἐστέρησεν αὐτὴν διάφορα κοσμήματα, δισκοπότηρα καὶ ἀργυροῦν ἐσταυρωμένον· ἕνατον ὅτι ὅτε εὐρίσκειτο ἐκεῖ ὁ βενετικὸς στόλος καὶ μελιταῖα πλοῖα, ἐνήργησε τὴν πρώτην ἱερατικὴν κουρὰν ἐν τῷ ἀκρῷ τῆς νήσου ὑπὸ τὰ δένδρα εἰς πλείστους Μελιταίους εὐτελοῦς τάξεως, δούς οὕτω ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐκ Μελίτης κυβερνήτην νὰ θέσῃ αὐτοὺς εἰς δεσμὰ καὶ νὰ καταγγείλῃ ταῦτα τῷ ναυάρχῳ πρὸς μέγιστον γογγισμὸν σύμπαντος τοῦ στόλου· δέκατον μετέβη εἰς τὰς πολιορκίας Εὐβοίας, Χίου καὶ ἀλλαχόσε, ὅπῃθεν συνεχόμισε διάφορα λάφυρα καὶ σιδηρᾶ σκευὴ τῶν

Τούρκων, δι' οὐ ἐξέθετο εἰς προφανῆ κίνδυνον ἀπωλείας τὴν ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν διὰ προσβολῶν ἐκείνων τῶν βαρβάρων· ἐνδέκατον ὅτι συχνότατα ἀπεδήμει ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας, ἣν ἐγκατέλιπεν ἄνευ ἐφημερίου, οὔτε τοποτηρητοῦ, οὔτε προμηθείας ἐλαίου καὶ κηροῦ διὰ τὰς ἑορτάς, ὅθεν κινούμενοι ἐξ εὐλαβοῦς συμπαιθείας τινὲς τῶν ἐκεῖ Φράγκων, παρεῖχον αὐτῇ ἐξ ἰδίων κατὰ τὰς ἐπισήμους τοῦ ἔτους ἑορτάς· δωδέκατον ἦλθεν εἰς διάστασιν πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας ἕνεκα ὑπηρετρίας αὐτῆς, ἐξ οὗ προέκυψαν πολλαὶ λογομαχίαι καὶ ἐχθρότητες παραμένουσαι μέχρι τοῦ νῦν»¹. Ἐνεκα δὲ τοῦ σκανδαλώδους αὐτοῦ βίου ὁ Ἰγνατίος ἐξέπεσε τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, ἣς προέστη περὶ τὰ τριάκοντα ἔτη², μεθ' ὃ παρέμεινεν ἐν Σύρα, ἔνθα ἀπέθα-

1. (Ἀντωνίου Ἰουστινιανοῦ) *Relatione della visita della chiesa d' Andro l'anno 1700*, (ms. in f^o), f° 20v—21r.

2. Ἡ φραγκικὴ ἐπισκοπὴ Ἀνδρου ἐπαύσατο τὸ μόνον ἕνεκα τῆς ἐκτόπου διαγωγῆς τοῦ ἐπισκόπου Ἰγνατίου Ρόσα, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ὑπῆρχον κατόλικοι ἐν τῇ νήσῳ, διότι αὐτοὶ μετέστησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ὅτε οἱ Ἀνδρῖοι ἀπέλαττησαν τοῦ Φραγκοῦ ἐπίθρονοῦ. Ὁ ἐν πολλοῖς ἀνέκδοτῳ πιστεύῳ ἱεροστοιχῆς Ροβέρτου σημειοῦται ὅτι, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς θρασυῖας αὐτοῦ ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἦτοι περὶ τελευτώντα ἑπτακαίδέκατον αἰῶνα, εἴκοσι μόνον κατόλικοι ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ, διότι μετὰ τὴν ἀπέλασιν τοῦ τελευταίου Φραγκοῦ ἀνάστον τῶν Ἀνδρῖων κατὰ μικρὸν αὐτοὶ μετέστησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν. (*Histoire nouvelle des anciens ducs et autres souverains de l'Archipel*, (Paris, 1698, in 8°), p. 339, καὶ *Ἱστορία τῶν ἀρχαίων δουκῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἡγεμόνων τοῦ Αἰγαίου πελάγους*, μεταφ. Α. Μ. Καράλη, (ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου, 1878, εἰς 8ον), σελ. 211). Ὁ δὲ Ἰωσήφ Τουρνεφόρτιος ὅτε ἔτι 1700 ἐπισκέψατο τὴν νήσον Ἀνδρον εὗρεν ἐν αὐτῇ κατόλικους μόνον δύο ἀδελφοὺς Δελλαγραμμάτικα. (J. P. de Tournefort *Relation d'un voyage du Levant*, (Amsterdam, 1718, in 4°), tom. I, p. 134.). Ἐν γράμματι δὲ τῶν ἐν Ἀνδρῷ κατόλικων πρὸς τινὰ ντόν Ραφαὴλ Βερνάζα, κατὰ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ βικαρίου αὐτῶν, ἔτι 1763, ὑπογράφουσι μόνον ἑπτὰ ἐκ τοῦ οἴκου Δελλαγραμμάτικα, τὸ γράμμα ἀπόκειται ἐν τῇ ἐν Ρώμῃ βιβλιοθήκῃ Βαλλισελλιανῆ. (Curzio Mazzi *Tre epistolarii nella Vallicelliana di Roma*, ἐν *Rivista delle biblioteche*, (Firenze, 1889, in f^o), p. 115.) ἔχει δὲ οὕτω.

Ἐκλαμπρότατε ἀφέντη σὴρ ντόν Ραφαὴλ Βερνάζα.

† Μὲ τόνα ξευδρομε πορ ἡ ἐκλάμπροτητα σου εσταθι καὶ ἐπιτροπος του περασμένου μας βικαρίου με αὐτο το θαρὸς σίντρεχομε εἰς τὴν καλοσινί σου πάρακαλοντα σε δια τὴν ἀγαπίν του θεοῦ να λάβις τὴν μπαρον του μακαριωτάτου να τὴνε δοῖς στα ἤδια του χερὰ ἀνὴνε βολετο καὶ να μας εδοκις τες προπουμενες αποκρισεις, δια να μὴν χαύουμε και ἐμῆς καὶ το ριτο μὰς εξαπαντός ἀπο τὴν Ἀνδρο, διο να μι πολιπλασιαζόμε γράματα και να μι σε θαρῆνομὲ περισσοτερό σου ἀφίνομεν ἀνικτὴ τη γραφὴ του μακαριωτάτου καὶ αποκι θελις παρι διαβαζόντος στηνε περιλιψι ἡσε ολα και ἡστη στενοχορία και κίνδυνο οπου θρίσκουμαστι, μι θαμακτις ἡ ἐκλάμπροτητα σου πορ ετουκα ολα δε μπερνούση ἀπο τα χερὰ του βικαρίου μας ἐπίδι και ἀνκαλά και αὐτός καλός

νεν, ἔτει 1710 μηνὸς αὐγούστου ἑκκαιδεκάτη, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ καθολικῷ τῆς φραγκικῆς ἐπισκοπῆς Σύρας !· ἡ διαθήκη αὐτοῦ ἀπόκειται ἐν κώδικι διαθηκῶν τῶν ἐτῶν 1695—1711 (σελ. 407—411), ἀποκειμένῳ ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τῆς ἐν Σύρα φραγκικῆς ἐπισκοπῆς.

(Ex ant. chart. ms.).

Ordini fatti in Sira da monsignor Ignatio Rosa nel tempo che era vicario apostolico in detta isola per buon governo e salute di quelle anime.

P. Essendo l'ignoranza vizio molto pernicioso in quelli che, o hanno o aspirano alla cura dell'anime, dicendo il sacro concilio Tridentino non admitti excusationem pastoris, si lupus comedit et pastor nescit per ovviar a simil inconveniente, ordiniamo radunarsi ogni sabbato, un' hora avanti li vespero, tutti li preti, diaconi, subdiaconi o chierici a sentir e risponder sopra li casi che noi li leggeremo e proponeremo.

²⁰ Minacciando il giusto Dio ricerca il sangue delle anime dalle mani di quelli che sotto la loro cura, per loro trascuraggine, si sono parse, il che succede massime in quelli che morono senza verun sacramento, per proveder a si gran disordine ordiniamo, che li rr. parrochi, ogni uno nella sua settimana debba usare diligenza a saper quanti ammalati vi sono nella

ἀνθρώπος νὰ ημεστὲ ἀναπαμηνῆ ἀνταμά του, ὁμοί ἐστόντας παρα πολλα πεισμάτομενος ἢς τὴν γνώμιν του διχὸς πάντελό; νὰ θελήσι νὰ σὶκατανεβῆ ἢς τες γνώμες μὰς δὲν εὐχρηφτικαμὲ ἐκ του λόγου του παρόκαλουμὲν σε λιπόν ὄλι ἀνταμα ! κατόλιχι τις ἄνθρω; νὰ θελήσι νὰ μὰς σε βοηθίσι; καὶ μὶς σουταζομε νὰ παρακαλουμὲν τὸν θεῶ νὰ σε ευτυχίσι σωματικὰ καὶ πνευματικὰ καὶ φιλοντά; ταχί; σου χερσί; ἀπομενομέ.

Τί; ἐκλαμπροτίνα σου.

Ἄνθρω 1763 ἀπριλίου 20.

Τατηνῆ σου δουλή

Ἄντωνι; δελαγραματίκα
ζορζί; τελαγραματίκα
γασπαρί; τελαγραματίκα
φράτζεκό; ντελαγραματίκα

φράζεσκο; του ποτε νικολου ντελαγραματίκα;
φράζεσκο; αντονί; τελαγραματίκα;
διμιτρί; νικολου τελαγραματίκα.

1. (Dal libro dei morti). Fede di morte. Adì 19 agosto 1710. Ho sepolito io p. Piero Marinelli nella chiesa cattedrale di S. Giorgio l'illustrissimo e reverendissimo monsignore d. Ignatio Rosa. (Ex τοῦ γραμματοφυλακίου τῆς ἐν Σύρα φραγκικῆς ἐπισκοπῆς).

diocesi, e darci parte, con procurar confessarli subito, e di quando in quando visitarli si per confortarli e consolarli, come per provederli delli altri sacramenti, facendo bisogno, altrimenti morendo alcuno senza confessione, per incuria del paroco eo ipso sia privato della carica, e sospeso per anni tre.

3° Dolendosi varie e molte persone non trovar copia de confessori per scaricare la propria coscienza, cosa molto lacrimevole, verificandosi di noi, filii petierunt panem et non erat qui frangeret eis. Ordiniamo che li rr. parrochi, a vicenda ogni uno la sua settimana, debbano esporsi nel confessionale ogni domenica e feste comandata, sotto pena a noi arbitraria.

4° E perchè li fedeli, massime figliuoli e figliuole, non restassero senza l'instructione necessaria per la loro salute, ordiniamo che nel tempo nel quale noi, per nostra indisposizione o altra necessaria occupatione, non potimo continuar et attendere à si degna opera, debbano li parrochi a vicenda supplir tal nostra mancanza.

5° Essendo che molti del popolo per esser alli bisogni della campagna, e delli loro animali, non possono esser presenti alle dottrine del giorno, per proveder ancor ... alle cose necessarie per la loro salute, ordiniamo che li chierici a vicenda debbano ogni domenica e feste comandate nelle prime messe dell'alba recitar in lingua volgare greca con voce sonora e posata il Pater noster, il Credo, li X comandamenti, li 7 sacramenti e precetti della chiesa, e poi il celebrate con brevità e chiarezza spiegarà articolo per articolo, capo per capo, principiando dal Credo.

6° Essendo accaduto per avanti che per non esser notati subito li battisimi, sposalitii e mortorii si siano trascurati alcuni nomi, ordiniamo che nessuno delli parrochi cavi la cosa prima di notarli nelli proprii libri.

7° Essendo le sacre ceremonie instituite per gloria et honor di Dio, riverenza delli sacri misterii, decoro et ornamento della chiesa, e per edificatione e devo-

tione delli fedeli, commandiamo et ordiniamo la piena et esatta osservanza delle rubriche del messale, rituale romano ceremoniale episcopale, si nella celebratione della messa, come nell'amministrazione delli sacramenti, e per maggiormente facilitarli in esse, faremo la lettura et esercizio d'esse ogni mercoledì un' hora dopo pranzo di quindecim in quindecim giorni, che pero devono trovarsi tutti.

8° Accio le cose della sacrestia siano ben in ordine e ben custodite, e polite, et i sacristani minori ammaestrati in qualche in devono fara per servizio della chiesa e choro, instituimo per sacristano maggiore il reverendo don Leonardo Privileggio, quale deve invigilare, che li paramenti e vasi sacri siano ben tenuti, la biancaria ben netta, gl' altari mondi et ordinati con li colori competenti, secondo permette la povertà della chiesa et i libri del choro segnati ecc. Ordinando a tutti li chierici obedire puntualmente in tutto quello che ricerca tal sua carica. In quorum fide ecc.

Datum in palatio episcopali Sina die 10 Junii 1684.

Ignatius Rosa episcopus ut supra.

(Ἐξ ἀντιγράφου παλατιοῦ).

Copia

Ἐμεῖς Ἰγνατζιος ρωζας δια χάριτος θεοῦ καὶ τῆς Ἁγίας Καθενδρας Ἀποστολικῆς Ἐπίσκοπος Ἄνδρου καὶ βικάριος Ἀπόστολος τῆς Σιρας.

Ἐστοντας καὶ εὐς μαρκο δακροτξε καὶ βιολετα τού μαρκου μπουρτουλαμιου πασκαλε, ἀγγαλα καὶ οἱ δυό κουμαροῖ καὶ πανδρεμεοῖ επιδι και εσι βιολετα νά εβαφτισες τὸ πεδὶ του και νά εισε καὶ προτὴ ἀξαδελφη τῆς γεινεκας του ἰδήου μαρκου, μὲ γνομη καὶ πίσμα διαβολικο αρωντας τα ὡσα εταξτεν ειστο βαπτισμα σας καὶ καταφρονωντας καὶ μην ψιφωντας τοὺς θεικους καὶ ἐκκλησιαστικους ὀρίσμοις καὶ ταῖς φοβερεις τῶν πεδες νά κοντινουαγετεν καὶ νά στέκεστεν στην κακην σάς γνομήν καὶ πραξην μὲ σκανδαλο μεγαλο καὶ κάκο ξομπλι εἰς ὄλο το νισι, καὶ καλα και να σας ἐκραζαμεν καὶ νά σας ερμίνευαμεν πολες βολες καὶ νά μας εταξτεν νά λιψετεν καὶ να αφισετεν νετιο

κριμα μ' ολλα τουτα ὡσαν σκιλοῖ ἐγρισετεν παλι στα ἡδιὰ σας
ξερατια θέλωντας εσι βιολετα καλια νὰ εισε με τον καφκο
παρὰ με τον νομιμόν σου ἀνδρα καὶ εσι μαρκο κρατόντας τὸ
ἀνδροινο χορισμένο διὰ την κακην σου καὶ διαβολικήν σου ωρε-
ξην. Ἐμεῖς διὰ νὰ ακλουθισωμεν τους θεικους καὶ ἀποστολι-
κους ὄρισιμους ὁπὸν μας περιορίζουν: Si manus tua, vel per
tuus scandalizatte abscinte eum et proice abste, καὶ
ὁ ἀποστολος auferte malum ex vobis καὶ παλι, si is qui
frater nominatur, est fornicator aut avarus etc: cum
eiusmodi nec cibum sumere. καὶ ὁ ἀγείος Ἰωαννῆς, nolite
recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis: ακλου-
θώντας τὸ λίπον τοὺς ἀνοθεν ὄρισιμους χωρίζομεν καὶ κοβγομεν
με τὸ φοβερο σπαθι του ἀφορισμου ἀπὸ τὴν ἐκκλισην τὰ σα-
πιμενα μελοῖ ὁπού δεν δεχουντα: μιδε εχουν γιατρια διὰ νὰ
μὴν γαλασουν τὰ επιλιπα μελοῖ τοῦ χριστοῦ: τὸ λιπον διατι
εκαταφρονέσετεν ταις ερμινης μας, διατι σᾶς εκραξαμεν ὄχι
τοὺς ἀμὴ περισωτερες φορες εἰστην μετάνηα καὶ δὲν εμψιφιστεν,
διατι δεν λογιαζεται μιδε μετανωαται τὸ σφαλιμα σας, ἀμὴ στε-
κεστε καὶ κοντινωαρεται με διαβολικο πῖσμα εἰστην ἀμαρτήαν
δια ταφτο κραζόντας τὸ ὠνομα τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ πατροῦ ἡοῦ
καὶ ἀγιοῦ πνευματος, πετροῦ καὶ παβλου καὶ παντων των ἀγιῶν
με τὴν ἐξουσηαν ὁποῦ ὁ θεος μας εδοκεν νὰ δενωμεν καὶ νὰ
λιουμεν σας διοχνωμεν καὶ εβγαζωμεν ἀπὸ τὴν κοινονηαν τοῦ
αιματος καὶ σώματος του χριστου, ἀπο τὴν σιντροφηαν τῶν πί-
στῶν χριστανῶν καὶ ἀπο τῆς πορτες και θιρες των ἐκκλισιῶν τοῦ
ουρανου και τῆς γῆς, ἀφορίζοντας σας καὶ διάλαωντας σᾶς
διὰ ἀφορισμενους καὶ καταραμενους ἀποφασίζοντας σᾶς με τὸν
διαβολὸν καὶ με τοὺς ἀγγελους τοῦ καὶ με ολους τους κολασμένους
στην παντοτινην κολασήν ὡστε νὰ καμετεν τεληαν καὶ σοστην
μετάνηαν καὶ νὰ δοσετεν ἄλλο τοσο καλο ἔξομπλι ὡσάν σκαν-
ταλλο εδοκεται, καὶ ὁπιος σας μιλιση ἢ σᾶς χερετιση νὰ ειναι
και ἔκινος ἀφορισμένος και νὰ μὴν εμπορη κανεῖς νὰ σας συν-
χορέση ἀπὸ τὸν ἀνοθεν ἀφορισμον μονο ἔμεῖς ἢ με ὀρδινηα
εδικη μας διὰ γραφου, εδοθη στὸ παλάτι μας ἐπισκ⁰ τῆς Σί-
ρας ἀπριλιου. 8. ειστα 1685.

Ἰγνατιος ροζας ἐπισκοπος ὡς ἀνοθεν. πρε ιω: ξανθάκις καντζιλιέρις¹.

1. Ἐδημοσιεύθη ἐν Πατριδος ἐφημερίδος πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς. (ἐν Ἐρμουπό-
λει, τὴν 13 μαρτίου τοῦ ἔτους 1904, εἰς φύλλ. ἔτει ΑΘ'. ἀριθ. 1982.

(Ἐξ ἀντιγράφου παλαιοῦ).

† Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ αἰοῦ πνεύματος.

Γνωρίζοντας τὴν μεγάλην εὐλάβιαν καὶ εὐλάβησαν ὁποῦ ἔχετε διαμέσου τῆς αγῆας καθέδρας καὶ τῶν αγιότατων πάπιδων καὶ ὀλλονῶν τῶν αποφασίων τῶνε, εσεῖς ὄλλοι τόσον φράγγοι ὅσον καὶ ρομέοι εὐρισκόμενοι ἀποκατοθιὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ αγιότατου πάπα ; δια τοῦτο καὶ ὁ αγιότατος σὰς κράζη πῶς ἴστε τὸ νισί του. Ἐμεῖς τὸ λοιπὸν οἱ φτοχοὶ πατέρες καπουτζήνοι ευρίσκομενοι ἐδὸ κοντὰ ἐξήντα χρόνοι, καὶ ὁποῦ πάντα ἐκάμαμεν καὶ καμνομεν ὄλον μας τὸ ἐμπορετὸν νὰ σὰς κυβερνοῦμεν καὶ νὰ σὰς δείχνωμεν τὴν σιράτιαν τῆς σοτηρίας σας, καὶ νὰ φέρομεν ταῖς ψυχαῖς σας εἰς τὸν οὐρανόν ; διαταζωντάς σας πάντα τὴν σοστήν καὶ αγῆαν διδασκαλίαν, ἐχοντάς σας μέσα εἰς τὴν καρδιάν μας διὰ τὴν ζεστήν ἀγάπην ὁποῦ σὰς φέρομεν, καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν βοήθειαν ὁποῦ εἴμεστεν κρατιμένοι νὰ σὰς δῆνωμεν πᾶσα μέρα, τόρα βλέπομεν πῶς εἴμεστεν πειρασμένοι πολλὰ ἀπὸ εἰς τὰ πριβιλλέγγια μας καὶ εἰς ταῖς ξεχορισταῖς ὁρθησιαῖς καὶ ἐξουσιαῖς ὅπου μᾶε ἐδοθηκασι ἀπὸ τὴν ῥόμην ; ἀπὸ τὸν ἐλαμπρότατον ἀφέντην ἱγνάτην ῥόσα ἐπίσκοπον τῆς ἀνδρου administratore τῆς σύρας ὁ ὀπιος δὲν θέλη καθόλου νὰ ἐγχορίσι ταῖς ὁρθησιαῖς καὶ ὀρισμοῦς τοῦ αγιοτατοῦ μας πάπα Ἰνοκεντίου ἐνδέκατου, ὁ ὀπιος αγιότατος μας ὀρίζει νὰ διαταζομεν νὰ κάμνομεν διδασκαλίας καὶ νὰ ἐξομολογοῦμεν, νὰ κάμνομεν σχολιὸ καὶ νὰ πάμεν νὰ βλέπομεν τοῦς ἄρροστοῦς σας καὶ νὰ σὰς σηντροῦχομεν εἰς ὀλλα σας ταμπιζόνια τόσον πνευματικὰ ὅσον καὶ σωματικὰ ; καὶ ὁ λεγόμενος ἀνοθεν ἀφέντης ἐπίσκοπος ῥόζας μᾶς δυσκολευγη καὶ κάμνει τὴν ἐκκλισίαν μας interdetta, ἀφωρίζοντας μας, δυσκολεύωντάς μας νὰ μὴν διατάζωμεν νὸ μὴν ξαγορεύομεν, καὶ νὰ μὴν καμνόμεν διδασκαλίαν μιδε τὸ σχολιὸ, ἀφορίζοντας τὸν λαὸν ὀπιος ἔλθη σὴν ἐκκλισίαν μας, καὶ ὀπιος ξαγορέψη στοῦ λόγου μας καὶ ὀπιος ἀκούγη ταῖς διαταξιας μας, ἀφορίζοντας ἀκόμι καὶ τοῦς γονιοῦς ὁποῦ στίλουσι τὰ πεδιά τὸνε στὸ σχολιὸ ; ἐμεῖς ὀποῦ ἐχομεν χαρὰν νὰ σὰς μαθένομεν ἔστοντάς καὶ νὰ εἴμεστεν κρατιμένοι κατὰ ταῖς ὀρθησιαῖς τοῦ αγιοτατοῦ μας πατέρα πάπα Ἰνοκέντιου ἐνδέκατου, καὶ τῆς ἀγῆας κογγρεγατζιόνες νὰ σὰς δίζομεν τὸ δικαίωμα, νὰ μὴν σὰς

αφίσομεν νὰ συνήχησθε ταῖς συνηδησαῖς σας ἀπὸ ἔνκεραις δυσκολίαις, καὶ ἀπὸ δύσκολαις ἀμφιβολίαις εἰς τὴν στρατὴν τῆς σωτηρίας σας· ἀφόντις ἐκάμαμεν ὅτι ἐμποροῦμεν νὰ γιρέφομεν τὴν ἀγάπην ἀπο τὸν ἀνοθεν ἀφεντι ἐπισκοπον ὡς καθῶς το ἠξευρετε ὄλλοι μὲ ταῖς ἀφορμαῖς καὶ μὲ ταῖς περιστάσαις, τόρα βλέπωντας τὴν ἀδικὴν του σκληρότητα νὰ μὴν παύγη μάλιστα πλέω μὲ περισσοτερον θυμὸν παρὰ ποτὲ· εἴμεστεν τὸ λοιπὸν κρατιμένοι νὰ σὰς δεῖξωμεν ὅτι τὰ καμοματά του εἶναι ὀλότελα ἀδίκᾳ· ἔσιοντας καὶ νὰ εἶναι ἐναντίον εἰς ταῖς ὁρδιναῖς του ἀγιότατου καὶ εἰς τὰ δεκρέτα τῶν ἀγιότατων πάπιδων, τῆς ἀγῆας κογγεργατζιόνες καὶ τῶν ἀφεντάδων μας των γαροδηαλέων λέγωντας.

Πρότον πῶς δὲν ἠμπορῆ νὰ σας ἐμποδίσι νὰ μὴν ἔρχεστε εἰς τὴν λειτουργίαν εἰς τὴν ἐκκλισίαν μας διατι ἀν σὰς ἐμποδίξη, ἐκῆνος ὁ ἀφορισμὸς ὁποῦ βάνει δὲν περτη ἀπάνο σας μόνον περτη ἀπάνο εἰς ἐκῆνον ὁπου τὸνε βάνη, καθῶς τὸ βεβεώνει εἰς τὴν ἀποφασὴν του ὁ ἀγιότατος πάπας λεῶνες δέκατος δοσιμένη εἰς ταῖς 3 τοῦ δεκεμβριου εἰς τὰ 1548 ἡ ὁπια ἀρχίξη με τοῦτα τὰ λόγια *Interleximus quosdam et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος πάπας πῖος πέμπτος λέγει *Et si mendicantium et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος κλεμεντες ὄγδοος εἰς τὴν ἀποφασὴν του ἀρχίζοντας λέγη *Presenti et c.*

Δεύτερον σὰς λέγομεν νὰ ἠξευρετε πῶς εἰστε εὐγαλιμένοι ἀπὸ ταῖς πέδεψαις τῶν ἐπισκόπων ὄνταν εὐρίσκεστε σὴν ἐκκλισίαν μας, καὶ γρικάτε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λειτουργαστε ἀκοῦωνιάς ταῖς θεϊκαῖς προσευχαῖς ὡς καθῶς το βεβεώνει ὁ ἀγιότατος κλεμεντες ὄγδοος με τοῦτα τὰ λόγια *utque parchos et c.* ὁ ἀγιότατος κλεμεντες τέταρτος λέγει *Inibuit distilte et c.* καὶ ὁ ἀγιότατος πῖος πέμπτος λέγει εἰς τὴν ἀποφασὴν του *Et si mendicantium et c.*

Τρίτον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἀνδρου ὁ *administratores* σὰς δια νὰ εἰπῆ πῶς ἡ ἐξαγορηὰ ὁποῦ κάμομεν ἔμεις οἱ πατέρες καπουτζῆνοι μισιονάρι ἀποστόλικοι δὲν ἀξίξη καὶ δὲν οφελὰ τίποτις καὶ νὰ κάμη νὰ ξαναξυγορευτοῦσι καπῖες ψυχαῖς, εἶναι ἀφορισμένος ἀτόστου ἀπο μὲγάλον ἀφορισμὸν ὁσάν νὰ εἶναι καὶ ἀιρετικὸς ὡς καθῶς λέγη ἡ βούλα ἀρχεῖζοντας ἔτξη *Vas electionis et c.* καὶ ὡς καθῶς λέγει ἡ σῆνοδος λατερανένση εἰς τὸν κερὸν τοῦ ἀγιότατου πάπα λεῶνε δέκατου *Omnis u-*

triusque sexus et c. καὶ ὁ μπονιφάτζιος ογδοος το λέγη καὶ ὁ κλεμέντες τεταρτος καὶ σικτος τέταρτος καὶ ὁ κλεμέτες ὄγδοος et c.

Τέταρτον αποφασιστικεν τῶν επισκόπων νὰ μὴν πειραζουσι τοὺς πατέρας ἀπάνο εἰς τὰ πριβιλέγγιά τῶνε ἀποκάτο εἰς μεγάλλαις θεδέψαις καὶ ἀφορισμοὺς ἀπὸ τὸν αγιότατον Ονόριον τρίτον μὲ τούτα τὰ λόγια Nolentes igitur et c. ὁ σίκτος τέταρτος ἀρχεῖζωντας λέγει Regimini et c. καὶ ὁ αγιότατος Νικόλαος τέταρτος ἀρχίζη Et si cunctorum et c. ἀκόμι ὁ σίκτος τεταρτος ἀρχίζη Predictorum et c. καὶ ὁ αγιότατος λεόνες δέκατος λέγει βεβεώνοντας ὄλλαις ταῖς βουλλαις εἰς μίαν βούλλαν ὁ ὄπιος ἀρχίτι ἐτζη Exroni nobis et c.

Πέμπτον εἶναι αποφασισμενον εἰς τὸν ἀφέντην ἐπίσκοπον ἀνδρου καὶ administratore τῆς σύρας νὰ μὴν ἀφορίσι τὴν ἐκκλισιαν τοῦ αγίου ἰωάννου ὡς καθῶς λέγει ὁ αγιότατος πάπας Αναστάσιος τέταρτος καὶ Ἀλέξανδρος τρίτος καὶ τέταρτος καὶ Οὐρμπάνος τρίτος, καὶ ὁ κλεμέντες τρίτος καὶ τέταρτος μὲ τούτα τὰ λόγια Nuli episcopo et c.

Ἐκτον μὴν ἀμφιβάλει κανεῖς ἀπὸ σὰς πῶς ὅποιος καὶ ἂν ἴναι ὁποῦ νὰ βάλῃ χεῖρ ἀπάνο εἰς κανέναν παπὸν εἶναι ἀφορισμένος καὶ ἀπόστου πέφτη δια τούτο σὰς λεγομεν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ρόμης ὡσὰν πεδιά της ἐμπιστεμένα καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῶν δεκρέτων τῶν αγιότατων πάπιδων πῶς ὁ ἐκλαμπρότατος ἀφέντης ἐπίσκος ἀνδρου καὶ administratores τῆς συρας Ἰγνάτιος ρόζας ἔπεσεν ἀπατός του εἰς τὴν irregularita ἤγουν εἰς τὴν καθερέσην καὶ ἄργιταν τῆς ἐκκλησιας του καὶ εἰς σὲ μεγάλον ἀφορισμὸν ὁποῦ δεν ἠμπορῆ νὰ του σηγχορέσι κανεῖς παρὰ ὁ αγιότατος πάπας ἢ πουρι ἐκίνοι ὁποῦ εχουσι τὴν ἐξουσιαν του immediate κάμνωντας ἐνάντιον εἰς ταῖς σήνοδαις εἰς τὰ δεκρετα τῶν αγιότατων πάπιδων, καὶ εἰς ταῖς ὀρδηναῖς τοῦ αγιοτατοῦ μας πατέρα πάπα Ἰνοκέντιου ἐνδεκατου ὁποῦ σημέρον εὐρίσκετε εἰς τὸν θρόνον τοῦ αγίου πέτρου, καὶ δια νὰ δαρθῆ ὁ πάτερ μαριζιάλες διατακτῆς καπουτζήνος μισιονάριος ἀποστόλικος σουπεριορες τῆς μισιόνες τῆς σύρας, ἀπο τοῦς τζάφους του καὶ ἀκόμη δια νὰ δῆρι ἀτός του μὲ τὸ χεῖρην του τὸν πάτερ λορέντζο διατακτῆ καπουτζήνο μισιονάριο ἀποστόλικο σουπεριόρε, τῆς σύρας; καὶ δια νὰ δῆρι καὶ τὸν πάτερ χειρουβήνο διατακτῆ καπουτζήνο μισιοναριο ἀποστόλικο ὁποῦ τὸν ικάμεν ὀστὸν θάνατον λαμβάνοντας τονε πολλὰ ἀτός του

καὶ μὲ τοὺς ζαγούς του στὸ κεφάλη χηνοντας του πολὺ αἷμα, εἰς τόσον κανένας ἀπὸ την σύρα δὲν ινε κρατιμένος νὰ τοῦ κάμη υπακοὴν ἐπιδι και νὰ εἶναι ἀνυπάκουος τοῦ αγιότατου καὶ οισματίκος λέγωντας πῶς εἶναι πάλας τῆς συρας· καὶ διαβεβεόσῃν των ἀνοθεν ἐκάμαμεν τὸ παρόν.

(ὄπιθεν). *Ecrit portant plainte contre m^{gr} Rosa évêque d'Andros et coadjuteur de l'évêché de Syra et adressé aux habitans de l'isle de Syra.*

(Ex ant. chart. ms.).

Copia

Illustrissimo e reverendissimo monsignor come fratello.

Per troppo sono note a questa Sacra Congregatione: le confusioni dell'isola di Sira, et ad effetto, che non si aumentino a produrre maggiori scandali, et inconvenienti più gravi, hanno giudicato necessario questi eminentissimi miei signori di toglierne l'occasione con v. s. come in vigore delle patenti se l'incarica strettamente di portarsi subito alla sua chiesa d'Andro et di non partire dalla medesima senza espresso e nuovo ordine di questa Sacra Congregatione, alla quale dovrà pur..... render distinta informatione sopra li capi esposti contra di lei e delle severe comunicazioni sin sotto li 7 ottobre scorso; posso offrirle haver campo di giustificatione;..... pero v. s. d' eseguire questo se le impone caminando in Andro con la prudenza e cautela dovuta al grado di pastore, il qual'è tenuto sopra tutte le cose di tenersi lontano anco da ogni sospetto di pericolo onde possa venire presto il rispetto alla sua dignità e Iddio Signore la propria.

Roma 17 febrajo 1687.

Di v. s. come fratello

P. cardinal Altieri prefetto
ed'arcivescovo di Seleucia segretario.

Tratta dell'autentico registrata nel 10 receptorum della cancelleria apostolica di Tine.

Demetrio Flesconi coadjutore episcopale.

(ὑπισθεν) Copia della lettera scritta dalla Sacra Congregazione de Propaganda al monsignor Rosa vescovo di Andro. ¹

(Ex ant. chart. ms.).

Copia dal libro de' mandati tenuto nella cancellaria dell'illustrissimo et eccellentissimo Antonio Zeno capitano generale.

Noi Antonio Zeno per la serenissima republica di Venetia capitano generale.

Dolendosi gravemente il reverendissimo monsignor Ignatio Rosa vescovo d'Andro di voi primati et vecchiardi della stessa isola, d'averli levato le proprie case episcopali con darle alli pp. cappuccini, concorrendo et alla mutatione della fabrica di dette case per accommodo d'essi padri, et della vostra ingerenza nel suo governo spirituale et temporale, assumendo noi l'autorità di chiamar altri ministri a suo pregiudicio, et dannificar li suoi stabili, maltrattar la sua gente, minacciarli la propria libertà ecc. Si come della vostra contumacia et poca riverenza che havete mostrato al decreto del principe B. M. et altri mandati rilasciati dalli nostri antecessori capitani generali, renitendo sino al presente ubbidirli humilmente, ci supplico della rilassatione del presente mio supremo mandato col vigor del quale commettemo et ordiniamo in forma risoluta a voi primati et vecchiardi et altri dell'isola d'Andro di dover restituir le suddette case al soprannominato vescovo, et di non concorrer in verum modo alla novità d'esse, nè ingerirvi in alcun modo nel suo

1. Το γράμμα είναι λίαν δυσανάγνωστον, ὅθεν ἐνεκα καὶ τὰ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γράμματα.

governo spirituale et temporale, lasciando intatti, et senza molestia le sue genti, li suoi stabili et mobili, maggiormente la sua persona, che possa star et dimorar sicura in detta sua diocesi, et eseguir pontualmente il suddetto decreto del principe, et supremi mandati già accennati delli nostri antecessori papiani generali; che altrimenti contravvenendo et renitendo dalla dovuta total ubbidienza et riverenza a quanto vi vien imposto, oltre le pene contenute nelli sopranominati decreto et mandato nelle quali sarete incorso senza altra dichiarazione, sarà condannato cadauno di voi cinque cento reali applicati all'hospitale delli ammalati di questa armata, oltre altre pene afflittive etiam di galera, et della vita al nostro arbitrio, et pretendendo ragione comparirete et sarete intesi. In quorum ecc.

Di galera capitania entro il porto di Scio

20 ottobre 1694 s. n.

Muise Paulini coadiutore in cancellaria di s. e.

(Codex decretorum 1695).

(Ἐκ τοῦ γραμματοφυλακίου τῆς ἐν Σκίο φεγγικῆς ἐπισκοπῆς).

Coppia.

Confessiamo ed attestiamo noi infrascritti pp. capucini ovunque la nostra presente scrittura si presentasse qualmente monsignore Ignatio Rosa vescovo di Andro ricevuti li ordini, vista le deliberationi e determinationi della sacra congregazione della propaganda fede che li commeteva et ogliava alla restituzione del nostro hospitio e giardino in Andro che esso monsignore manteneva dalli suoi antecessori, esso monsignore con pronta e riverente obedienga e rassegnazione alli supremi ordini dell'eminenze loro, ci ha ceduto restituito e rilasciato tutto, hospizio e giardino con tutte le loro convencenze e pertinenze, lasciandoci in pacifico possesso d'essi da dodici anni

in qua, ne mai doppo ha preteso altro, ne ci ha in niente d'essi molestato ne turbato, e perche detto monsignor viene accusato a nostro nome da qualche suo nemico d'usurfratore del detto hospicio e giardino, e di aver batutto gravemente usque ad efusionem sanguinis li pp. Scordilo e Merciale capucini dimoranti in Sira. Confessiamo esser tutto cio pure calunie e falsite, ne mai noi habbiamo havuto dato tali accuse contro detto monsignor, sicome mai abbiamo havuto in tutte queste nostre missioni, patre Scordilo capucino. cosi attestiamo, in fede di tutto cio ci sottoscriviamo e roboriamo cosi il nostro sigillo.
(l.s.) Data in Sira ali 10 genaro 1709.

Fra Policarpo d'Abbevilla capucino custode delle missioni di Grecia.

Fra Giacinto d'Amiens capucino superiore di queste missione di Sira.

Fra Pietro d'Amiens capucino missionario apostolico.

Fra Theodosio da Calais capucino missionario apostolico.

Io infrascritto cancellier ho reggistrato la sopradetta fede dal originale de verbo ad verbum e percio mi sottoscrivo.

Giorgio Brindesi sacerdote
cancellier vescovile ¹.

1. Το αντίγραφον, ἐκ τοῦ γραμματοφυλακίου τῆς ἐν Σύρῳ φραγκικῆς ἐπισκοπῆς, ἐδόθη μοι παρὰ τοῦ ἐλλογιμοῦ αἰδεσίμου δὸν Ἰωάννου Μαραγκοῦ ἐφημερίου ἐν τῷ καθολικῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051008

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μηλιγγοὶ καὶ Ἐξερίται Σλάβοι ἐν Πελοποννήσῳ	Δρ.	5.—
Ἡ μητρόπολις Ζαργάτας καὶ αἱ ἐν Μάνῃ ἐπισκοπαὶ	»	10.—
Σημειώματα ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐν Νάξῳ καπουκίνων	»	25.—
Ἀρχιεπίσκοποι Σαντορίνης, Παναγία τῆς Γωνιάς τὸ καθολικὸν τῆς ἐν Θήρᾳ ἐπισκοπῆς	»	15.—
Παυλάκις Κριτόποπουλος	»	10.—
Παραλειπόμενα ἐκ τοῦ οἴκου Ζυγομαλᾶ. Ἐπροστά- τευσαν οἱ πάπαι τοὺς Ἕλληνας; καὶ τὰ Ἑλ- ληνικὰ γράμματα	»	10.—
Μεθόδιος, Παρθένιος, Διονύσιος οἰκουμενικοὶ πα- τριάρχαι 1666—1667	»	10.—
Μαντροκάθισμα, βουδόμαντρα, θεμωγιά, μιᾶτο (ἐκ τοῦ γεωργικοῦ καὶ ποιμενικοῦ βίου τῶν Συρίων)	»	5.—
Οἱ τελευταῖοι Φράγχοι δούκες τοῦ Αἰγαίου Πελά- γους 1438—1565. Ἰωσήφ Νάκης Ἰουδαῖος δοῦξ τοῦ Αἰγαίου πελάγους 1567—1570. Τὸ σαντζάκ τῶν νήσων Νάξου, Ἄνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου, Σύρας	»	25.—
Σύστασις τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκονίων	»	25.—
Ἰγνάτιος Ρόσας ὁ τελευταῖος Φράγγκος ἐπίσκοπος Ἄνδρου 1670—1710	»	8—

δρ. 15